

A les Balears es practica la variant més singular de l'hípica

Els trotons, genuïnament illencs

Cada cap de setmana es reuneixen als sis hipòdroms de trot de les Illes Balears milers de ciutadans per assistir a les curses de trotons. Un món especial que, a l'estat espanyol, només es dona a les Illes.

Caballeros, 225 ptas. Senoras, 150 ptas. Jubilados, niños y militares sin graduación, entrada gratuita". Així diu un cartell que a vegades apareix a l'hipòdrom de Son Pardo de Palma. És un símbol del conservadorisme i tradició que respira el món del cavall a Mallorca. El món dels trotons: una afició que no es practica en cap altre lloc de l'estat més que a les Balears. Milers de ciutadans de Balears passen cada cap de setmana pels sis hipòdroms a veure les curses i, sobretot, a apostar. És un món molt particular, on tothom que hi participa se sent part d'una tradició centenària.

EL TROT

En síntesi, en les curses al trot engan-

xat els cavalls tiren d'un carro d'especials característiques, el cabriolé, sobre el qual hi ha el manador –el *jockey*– que dirigeix l'animal. El cavall no pot galopar, que és la seva tendència natural, sinó que el manador l'ha d'obligar a trotar: és a dir, marxar a molta velocitat sense perdre mai el contacte amb el terra; la tècnica és coneguda com córrer amb les cames en parells diagonals, per exemple l'anterior esquerra amb la posterior dreta. Òbviament no complir aquesta condició és objecte de desqualificació.

Per aconseguir cavalls ben ensinistrats, els propietaris solen començar quan l'animal té poc més d'un any de vida. Al voltant dels tres anys se sol fer la presentació del cavall de cursa, que, normalment, té una vida activa d'uns sis anys.

L'origen de la presència del trot a les Illes és difícil de determinar. Segons una opinió generalitzada, aquesta modalitat hípica va aparèixer a començament d'aquest segle. Eren competicions entre pagesos que els diumenges organitzaven curses amb els seus cavalls i carros utilitzats en les feines del camp. A poc a poc, i amb l'encreuament del cavall mallorquí amb races d'altres països, començà a néixer el món del trotó. Posteriorment apareix la Reial Societat Hípica de Mallorca, que es va encarregar de donar unes normes de competició.

Durant els anys cinquanta i seixanta el trot té l'època de màxim esplendor. Després va entrar en una fase de crisi. I ara, gràcies al suport d'institucions locals i autonòmiques, comença a revifar l'afi-

Les carreres de cavalls amb cabriol se celebren a Mallorca cada cap de setmana i, amb menys freqüència, també a Menorca i Eivissa.

JOAN CELIA

El trot es nodreix de cavalls de raça mallorquina.

JOAN CELIA

ció. A Mallorca, l'Hipòdrom de Son Pardo de Palma és propietat del Consell Insular de Mallorca. L'altre, el de Manacor, és de l'ajuntament. Així s'assegura que l'espai físic on es desenvolupen les carreres de trotons no desapareguin. Les competicions pròpiament dites són organitzades per la Federació Balear de Trot.

NOMÉS A LES ILLES

Com s'ha dit els trotons només existeixen, dins l'estat espanyol, a Balears. En altres països són una afició seguida per milions de persones. A França, per exemple, les apostes de trotons mouen quasi tants diners com la loteria aquí. També a Suècia, Itàlia, Alemanya, Gran Bretanya i als EUA hi ha molta afició als trotons.

El director de l'Hipòdrom de Son Pardo, Santiago Coll, té moltes anècdotes referides a l'especificitat d'aquest esport. "Record que, amb motiu de la sortida d'una etapa de la Vuelta Ciclista a Espanya des de l'Hipòdrom, organitzàrem una cursa de demostració. Els repòrters de Madrid deien, l'endemà, que els mallorquins havíem organitzat una estranya cursa de cavalls que tiraven d'uns carrets. No tenen ni idea què és això del trot. Ho ignoren i, per tant, ho menyspreen. Fins al punt que ni tan sols ens han reconegut la Federació. Com que n'és l'única, hauria de ser també la nacional, i això no ho deuriem veure molt clar. A mi m'agrada pensar que quan feim el Premi Nacional (la prova més important) és efectivament el gran premi de la nació, però no de la nació espanyola, sinó de les Balears".

A Son Pardo, a poc a poc, s'ha anat mallorquinitzant tot el trot. El conservadorisme d'aquest peculiar món i el fet que fou durant el franquisme quan s'hi visqué

la gran època, feia que pràcticament tot estigués castellanitzat. A partir de la gestió del Consell Insular de Mallorca, i del director de l'Hipòdrom, el senyor Coll, gairebé l'única cosa que hi queda en castellà és el simpàtic cartell que anuncia la curiosa discriminació de preus d'entrada.

En diverses ocasions s'han fet intents en altres llocs de l'estat per a crear clubs hípics de trot, però tots han fracassat. Es va intentar a Catalunya i també a Andalusia, però no s'aconseguí res. "Això és molt d'aquí, i s'ha de ser d'una pasta especial per entendre-ho", els agrada pensar a molts d'aficionats.

Cada diumenge, normalment a les 16 hores, comencen les curses de troadors a l'Hipòdrom de Palma. Els dissabtes sol ser el dia de Manacor. I a Eivissa i Menorca es fan alguns caps de setmana a l'any, sempre amb menys freqüència que a Mallorca.

Un dia a les curses de trotons dona per a molt. Les apostes són la base del joc. A Son Pardo es recapten uns dos milions de pessetes, de mitjana, en un diumenge normal. El 60% reverteix en els apostants i la resta és per al manteniment i per al pagament de premis als participants en les competicions. Els premis solen ser modestos, però cada diumenge hi ha almenys un trio —una de les possibili-

tats de la travessa— que pot representar per al guanyador prop de 200.000 pessetes.

El primer que s'observa en entrar en el recinte hípic, és que aquest és un esport interclassista. Així com les carreres de galop són elitistes, i la doma i el salt són quasi aristocràtiques, el trot no. En el trot l'únic requisit és l'afició. En principi es podria pensar que el propietari d'un, o de més, cavalls, és un potentat. I és cert que hi ha gent rica que, per afició o per simple ostentació, compra cavalls d'importació —amb preus que poden arribar al sis o vuit milions per cap—, però això no és normal. Per a la majoria de propietaris el manteniment del cavall representa molts esforços. Treballadors sense qualificació especial que tenen cura del seu animal com de la cosa més preciada del món. O pagesos que tenen cavalls de trot perquè el seu pare o el padri ja en tenien i duen l'afició a la sang. O treballadors de qualsevol professió que tots sols no podrien comprar mai un cavall —un normal de raça mallorquina pot costar unes 200.000 pessetes— ni mantenir-lo, però que busquen un soci per comprar-ne un i poder competir. La majoria de propietaris no tenen cavalls guanyadors, però tampoc no importa gaire. El troador té una màgia especial que només poden comprendre els que participen en aquest món. "Per entendre el trotó —diu Santiago Coll— s'ha de venir al Premi Nacional, quan els propietaris fan córrer els cavalls novells. Només veient l'orgull i la satisfacció en la cara del propietari, i la festa que comporta la presentació dels animals novells, es pot saber què signifiquen els trotons per Mallorca i pels malloquins".

Una afició que resulta cara, amb doblers i amb dedicació. Però també una afició a un esport que dona l'orgull de la diferència, l'orgull de la fidelitat a la tradició més profundament mallorquina.

Miquel Payeras

Els trotons és un esport genuïnament balear.

JOAN CELIA